

HOTĂRÂREA CURȚII
2 decembrie 1997*

Eftalia Dafeki
împotriva
Landesversicherungsanstalt Württemberg

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Sozialgericht, Hamburg
(Germania)]

„Libera circulație a lucrătorilor – Egalitatea de tratament – Securitatea socială - Reglementare națională care acordă o valoare probatorie diferită certificatelor de stare civilă în funcție de originea națională sau străină a acestora”

Cauza C-336/94

În cauza C-336/94,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE de către Sozialgericht, Hamburg (Germania) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Eftalia Dafeki

și

Landesversicherungsanstalt Württemberg,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 48 și 51 din Tratatul CE referitoare la dispozițiile germane care acordă o valoare probatorie diferită certificatelor de stare civilă în funcție de originea germană sau străină a acestora,

CURTEA,

compusă din domnii H. Ragnemalm, președintele Camerei a patra și a șasea, îndeplinind funcția de președinte, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann (raportor) și L. Sevón, judecători,

avocat general: domnul A. La Pergola,
grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal,

luând în considerare observațiile scrise prezentate:

- pentru doamna Dafeki, de către Johann S. Politis, avocat în Baroul din Atena,

* Limba de procedură: germana.

- pentru guvernul german, de către domnii Ernst Röder, Ministerialrat în cadrul Ministerului Federal al Economiei și Bernd Kloke, Oberregierungsrat în cadrul aceluiași minister, în calitate de agenți,

- pentru guvernul elen, de către domnul Panagiotis Kamarineas, consilier juridic în cadrul Consiliului Juridic de Stat, și de către doamnele Kyriaki Grigoriou, reprezentant legal pe lângă Consiliul Juridic de Stat și Ioanna Galani-Maragkoudaki, consilier juridic special adjunct în cadrul Serviciului special de contencios comunitar al Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agenți,

- pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnul Jörn Sack, consilier juridic, în calitate de agent,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale doamnei Dafeki, reprezentată de către Johann S. Politis, ale Landesversicherungsanstalt Württemberg, reprezentată de către domnul Eberhard Graner, Regierungsdirektor, ale guvernului german, reprezentat de către doamna Sabine Maaß, Regierungsrätin zur Anstellung la Ministerul Federal al Economiei, în calitate de agent, ale guvernului elen, reprezentat de către domnul Fokion Georgakopoulos, consilier juridic adjunct în cadrul Consiliului Juridic de Stat, în calitate de agent, și doamna Ioanna Galani-Maragkoudaki, și ale Comisiei, reprezentată de către domnul Jörn Sack, în ședința din 22 octombrie 1996,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 3 decembrie 1996,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Ordonanța din 12 septembrie 1994, primită la Curte la 28 decembrie 1994, Sozialgericht (instanță cu competențe în domeniul social), Hamburg a adresat Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolelor 48 și 51 din Tratatul CE cu privire la dispozițiile germane care acordă o valoare probatorie diferită certificatelor de stare civilă în funcție de originea germană sau străină a acestora.

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între doamna Dafeki și Landesversicherungsanstalt Württemberg (Fondul de pensii german, denumit în continuare „fondul de pensii”).

3 Doamna Dafeki este născută în Grecia și are cetățenia elenă. Începând cu luna mai 1966, lucrează în Germania. Documentele sale de stare civilă menționau ca dată de naștere 3 decembrie 1933. Prin hotărârea din 4 aprilie 1986 a Tribunalului de Primă Instanță, complet format din judecător unic, din Trikala, această dată a fost rectificată în conformitate cu procedura aplicabilă situațiilor în care arhivele și registrele de stare civilă au dispărut. De atunci, din registrul de stare civilă și din documentele de stare civilă ale doamnei Dafeki reiese ca aceasta este născută la 20 februarie 1929. Prin urmare, doamnei Dafeki i-a fost eliberat un nou certificat de naștere.

4 La 19 decembrie 1988, doamna Dafeki a depus o cerere înaintea fondului de pensii, solicitând pensionarea anticipată prevăzută în cazul femeilor care au atins vârsta de 60 de ani.

În acest scop, a prezentat, mai întâi, noul certificat de naștere eliberat de autoritățile elene competente, iar ulterior, la cererea fondului de pensii, hotărârea prin care se dispunea rectificarea. Cu toate că îndeplina toate celelalte condiții pentru a beneficia de pensionarea anticipată, fondul de pensii i-a respins cererea, întemeindu-și decizia pe data de naștere nerectificată. Întrucât contestația sa ulterioară a fost, de asemenea, respinsă, doamna Dafeki a introdus o acțiune în fața Sozialgericht, Hamburg.

5 În dreptul german, în conformitate cu articolul 66 din Personenstandsgesetz (Legea privind starea civilă), documentele referitoare la starea civilă au aceeași valoare probatorie ca și registrele de stare civilă; în conformitate cu articolul 60 alineatul (1) din această lege, în cazul în care sunt păstrate în mod corespunzător, registrele respective constituie, în principiu, proba căsătoriilor, a nașterilor și a mențiunilor furnizate în legătură cu acestea. Totuși, pot fi aduse dovezi în susținerea inexactității lor. În conformitate cu jurisprudența Bundessozialgericht (instanța federală cu competențe în domeniul social) și cu doctrina, articolul 66 din Personenstandsgesetz se aplică doar documentelor germane, nu și celor străine, incluzându-le aici pe cele care privesc rectificări ulterioare. Rezultă că certificatele care au fost întocmite într-o altă țară nu beneficiază de prezumția de exactitate, astfel încât instanța sesizată procedează la examinarea documentelor care îi sunt prezentate în conformitate cu principiul liberei aprecieri a probelor. În cadrul examinării, instanța trebuie, mai ales, să țină seama de o normă jurisprudențială care stabilește o prezumție conform căreia, în cazul unor contradicții între mai multe documente succesive, dacă nu există alte probe suficiente, prevalează în general cel care este, din punct de vedere cronologic, cel mai apropiat de evenimentul respectiv și, prin urmare, în speță, primul extras al certificatului de naștere.

6 Sozialgericht, Hamburg se întreabă dacă aplicarea principiului liberei aprecieri a probelor în cazul valorii probatorii a certificatelor de stare civilă nu este incompatibilă cu dreptul comunitar, în special cu articolele 48 și 51 din tratat, reprezentând o discriminare indirectă pe bază de cetățenie. În cazul în care doamna Dafeki prezentase documente eliberate de registrul de stare civilă german, data sa de naștere rectificată ar fi fost admisă fără nicio altă examinare.

7 Prin urmare, Sozialgericht, Hamburg a decis să suspende judecata și să adreseze Curții următoarea întrebare:

„Instituțiile germane competente în domeniul securității sociale și instanțele germane sunt obligate și, în caz afirmativ, în ce măsură, de dreptul comunitar în sensul că documentele străine referitoare la starea civilă, precum și hotărârile instanțelor străine care constată date privind starea civilă sau le rectifică au forță obligatorie în procedurile care urmăresc să stabilească dreptul la prestații în domeniul social?”

8 Prin întrebarea sa, instanța de trimitere întreabă, în esență, dacă articolul 48 din tratat impune ca, în procedurile care vizează determinarea drepturilor la prestațiile sociale ale unui lucrător migrant resortisant comunitar, instituțiile naționale competente în domeniul securității sociale și instanțele naționale ale unui stat membru să fie obligate să respecte certificatele și actele similare privind starea civilă a persoanelor, eliberate de către autoritățile competente ale altor state membre.

9 Mai întâi, este necesar să se aducă aminte că, în temeiul articolului 48 alineatul (2) din tratat, libera circulație a lucrătorilor implică abolirea oricărei discriminări, bazate pe cetățenie, între lucrătorii din statele membre, în ceea ce privește încadrarea în muncă, remunerația și celelalte condiții de muncă.

10 Situația doamnei Dafeki, resortisant al unui stat membru, care a exercitat o activitate profesională salariată într-un alt stat membru în care aceasta solicită, pe baza activității desfășurate, acordarea unei pensii pentru limită de vârstă, intră în sfera de aplicare a dispoziției respective.

11 În această privință, este necesar să se observe că, pentru a putea invoca dreptul la o prestație de securitate socială care decurge din exercitarea dreptului de liberă circulație a lucrătorilor, drept garantat prin tratat, aceștia din urmă trebuie în mod necesar să facă dovada anumitor informații care figurează în registrele de stare civilă.

12 Or, din dispozițiile de drept germane, astfel cum au fost prezentate de instanța de trimitere, rezultă că valoarea probatorie pe care o acordă certificatelor de stare civilă eliberate de către autoritățile competente ale unui alt stat membru este mai mică decât cea acordată certificatelor eliberate de către autoritățile germane.

13 Astfel, este necesar să se precizeze că, cu toate că dispozițiile se aplică indiferent de cetățenia lucrătorului, aceste norme funcționează, în practică, în detrimentul lucrătorilor resortisanți ai altor state membre.

14 Cu toate acestea, guvernul german susține că există diferențe considerabile între statele membre în privința dispozițiilor care reglementează păstrarea și rectificarea registrelor de stare civilă, în lumina circumstanțelor factuale și considerațiilor juridice foarte diferite care se află la baza deciziilor legislative. În special, normele referitoare la autentificare nu sunt aceleași în Republica Elenă și în Republica Federală Germania. În primul stat, printre altele, modificarea datei de naștere de către o instanță, complet format din judecător unic, pentru care proba cu doi martori este suficientă, nu este neobișnuită. Nu au fost puțini ca număr lucrătorii migranți de cetățenie elenă care au utilizat această posibilitate. Instituția asigurătoare germană competentă a constatat în sute de cazuri că data de naștere declarată la momentul începerii activității profesionale era diferită în mod semnificativ de cea furnizată la momentul formulării cererii de pensionare. În general, modificarea era făcută în avantajul lucrătorului.

15 Și Comisia subliniază că întrebările referitoare la starea civilă variază în mod considerabil de la un stat membru la altul, întrucât sistemele respective au fost influențate în mod semnificativ de aspecte culturale foarte variate și de anumite evenimente exterioare precum războaiele și transferurile de teritorii. Prin urmare, ar fi dificil să se pornească de la premisa că situațiile de fapt și de drept sunt identice sau echivalente. Nu există măsuri comune la nivel comunitar. Mai mult, Comunitatea nu dispune de competență generală pentru a edicta norme de drept aplicabile în domeniul stării civile sau chestiunilor legate de valoarea probatorie a documentelor de stare civilă. În aceste circumstanțe, Comisia consideră că, în stadiul actual, dreptul comunitar nu se opune practicii germane.

16 În această privință, este necesar să se țină seama, pe de o parte, de diferențele considerabile care există între sistemele juridice naționale în ceea ce privește condițiile și procedurile care permit obținerea unei decizii de rectificare a datei de naștere și, pe de altă parte, de faptul că actualmente statele membre nici nu au armonizat materia și nici nu au pus în aplicare un sistem de recunoaștere reciprocă a acestor decizii, după modelul celui care este prevăzut pentru hotărârile care intră în domeniul de aplicare a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3).

17 Într-adevăr, posibilitatea de a contesta cu succes exactitudinea unui certificat de stare civilă precum cel în cauză în acțiunea principală depinde, într-o mare măsură, de procedura urmată și de condițiile care au trebuit să fie îndeplinite pentru ca un astfel de certificat de naștere să poată fi modificat, care pot să difere în mod semnificativ de la un stat membru la altul.

18 Prin urmare, autoritățile administrative și judiciare ale unui stat membru nu sunt obligate, în temeiul dreptului comunitar, să considere echivalente rectificările ulterioare ale certificatelor de stare civilă efectuate de către autoritățile competente ale propriului stat și cele efectuate de către autoritățile competente ale unui alt stat membru.

19 Cu toate acestea, este necesar să se menționeze că exercitarea drepturilor care decurg din libera circulație a lucrătorilor nu este posibilă fără prezentarea unor documente privind starea civilă, care sunt în general eliberate de către statul de origine al lucrătorului. Prin urmare, autoritățile administrative și judiciare ale unui stat membru trebuie să accepte certificatele și documentele similare privind starea civilă care sunt eliberate de către autoritățile competente ale celorlalte state membre, cu excepția situației în care acuratețea acestora este grav subminată de probe concrete care se referă la situația individuală respectivă.

20 În aceste circumstanțe, o normă de drept intern care stabilește prezumția generală și abstractă conform căreia, în cazul unor contradicții între mai multe documente succesive, dacă nu există alte probe suficiente, prevalează în general cel care este, din punct de vedere cronologic, cel mai apropiat de evenimentul care trebuie dovedit, nu poate să justifice refuzul de a lua în considerare o rectificare operată de instanța unui alt stat membru.

21 Prin urmare, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată Curții că, în procedurile care au ca obiect determinarea drepturilor la prestații sociale ale unui lucrător migrant care este resortisant comunitar, instituțiile naționale competente în domeniul securității sociale și instanțele naționale ale unui stat membru sunt obligate să accepte certificatele și documentele similare privind starea civilă care sunt eliberate de către autoritățile competente ale celorlalte state membre, cu excepția situației în care acuratețea acestora este grav subminată de probe concrete care se referă la situația individuală respectivă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

22 Cheltuielile efectuate de către guvernele german și elen, precum și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea adresată de către Sozialgericht, Hamburg, prin Ordonanța din 12 septembrie 1994, hotărăște:

În procedurile care au ca obiect determinarea drepturilor la prestații sociale ale unui lucrător migrant care este resortisant comunitar, instituțiile naționale competente în domeniul securității sociale și instanțele naționale ale unui stat membru sunt obligate să

accepte certificatele și documentele similare privind starea civilă care sunt eliberate de către autoritățile competente ale celorlalte state membre, cu excepția situației în care acuratețea acestora este grav subminată de probe concrete care se referă la situația individuală respectivă.

Ragnemalm

Murray

Jann

Mancini

Edward

Puissochet

Sevón

Moitinho de Almeida

Hirsch

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 2 decembrie 1997.

Grefier

R. Grass

Președinte

G. C. Rodríguez Iglesias